

Universitat
de Girona

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Ateneu Barcelonès
A B C D E F G H I J K
L M N O P Q R S T U
V W X Y Z

La Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Universitat de Girona, en col·laboració amb el Departament de Filosofia Teorètica i Pràctica de la Universitat de Barcelona i l'Ateneu Barcelonès, us convida a la presentació del llibre **Joan Crexells, obra i pensament** (Documenta Universitaria, 2016).

L'acte tindrà lloc a la **Sala Sagarra de l'Ateneu Barcelonès**, el **dimecres, dia 15 de febrer, a les 7 de la tarda**. Hi prendran part Isabel Turull, néta de Joan Crexells i professora de la Universitat La Sapienza de Roma; Jordi Casassas, president de l'Ateneu Barcelonès; Norbert Bilbeny, professor del Departament de Filosofia de la Universitat de Barcelona (que col·labora en l'organització d'aquest acte), i Joan Vergés, director de la Càtedra Ferrater Mora.

Entrada lliure.

ABANS D'ARA

PECES HISTÒRIQUES TRIADES PER JOSEP MARIA CASASÚS

CATEDRÀTIC EMÈRIT DE LA UPF I MEMBRE DE L'IEC

De l'article de Joan Crexells (Barcelona, 1896-1926) a *La Publicitat* (24-XII-1921), que mostra una precarietat institucional universitària que es va agreujar poc després per la dictadura de Primo de Rivera. La Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona presentarà demà a l'Ateneu Barcelonès el llibre *Joan Crexells, obra i pensament*, amb textos de diversos autors.

La Universitat de Barcelona, en procedir a la reforma de la seva organització per tal de constituir-se segons les normes del Reial Decret concedint l'Autonomia Universitària, passa un moment transcendental de la seva història, un moment de fonda crisi, del qual en pot sortir un període que accentui la decadència, o bé que sigui l'inici del ressorgiment. Sortosament, si no fos aquest el servei del R.D., ja caldria agrair-lo -els responsables de la futura marxa de la Universitat de Barcelona estan entre nosaltres i és fàcil que els arribi la sanció de la massa intel·ligent. Abans, hom es podia excusar amb el Reglament i amb una direcció superior que radicava lluny d'aquí. Avui no. Els responsables són primordialment els actuals professors. Cal que cada un d'ells sigui conscient de la seva part de mèrit o de culpa en l'actuació futura de la Universi-

tat de Barcelona. I cal que tothom tingui ben present que un fracàs de la futura Universitat, per culpa de negligència o mala fe, el nostre poble no està disposat a tolerar-lo. Afortunadament, no creiem que fos justificada una sospita d'aquest ordre del professorat de la nostra Universitat. Però cal tenir també present que la responsabilitat no acaba en els professors que constitueixen el Claustre ordinari, sinó que arriba a tots aquells a qui importi la cultura del nostre país. Desinteressar-se del problema universitari és possible; a condició, però, només de desinteressar-se de la cultura catalana, que és, per a tots els que fonamenten el nostre catalanisme en les peculiaritats d'una cultura, tant com desinteressar-se de Ca-

Per la nova universitat

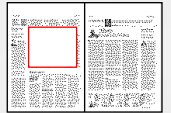

talunya. És per això que ningú que es preocupi i senti els problemes de Catalunya pot romandre al marge, mirant indiferent com es desenrotllen els esdeveniments. Tota forma de col·laboració possible és, en aquests moments, una forma de col·laboració exigible. Pecar per omissió és en aquests moments la pitjor forma de pecar i el pecat que desautoritza per a tota crítica futura. Conscient d'aquesta part de responsabilitat, un grup, ja avui força nombrós, ha constituït l'Associació d'Antics Alumnes de la Universitat de Barcelona. [...] L'actitud d'aquesta Associació serà de franca col·laboració amb la Universitat, posició que no exclou, ans bé implica la crítica, una crítica, naturalment, no simplement negativa, sinó basada en una aspiració de perfeccionament. [...]

Joan Crexells, 'Observer' 1921

PENSAMENT**Conferència de la
neta de Joan
Crexells, a la UdG**

Isabel Turull Crexells, neta de l'escriptor Joan Crexells (1896-1926) i professora de la Universitat La Sapienza de Roma, oferirà avui la conferència *Riba i Crexells: conseqüències d'una amistat es-troçada*, a la sala de l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes de la Facultat de Lletres de la UdG (12 h), en un acte coorganitzat per l'institut i la càtedra Ferrater Mora, amb accés lliure i gratuït. ■ E.P.A.

Tribuna

Xavier Garcia i Pujades. Periodista i escriptor

I Crexells tornà a l'Ateneu

El passat dia 15, a l'Ateneu Barcelonès, va presentar-se el volum 10 de la Col·lecció Noms de la Filosofia Catalana, que edita la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani, de la Universitat de Girona, dirigida per Joan Vergés Gifra i, abans de ser europarlamentari, per Josep M. Terricabras, fundador d'aquesta càtedra poc després de la mort de Ferrater, el 1991.

AMB LA PRESENTACIÓ D'AQUEST VOLUM —que recull les ponències que una dotzena de professors i estudiosos de l'obra del filòsof i economista barceloní Joan Crexells (1896-1926) van exposar al desembre de 2013, en un Simposi sobre la seva figura celebrat al mateix Ateneu—, podem dir que Crexells, mort tan jove, als 30 anys, tornava a entrar per la porta gran d'aquest casalot de cultura del carrer de la Canuda de Barcelona, on tantes vegades havia acudit, com a soci, integrat a la tertúlia llegendària de Quim Borralleres, al costat dels qui foren grans amics i admiradors seus, com Pompeu Fabra, Josep M. de Sagarra i Josep Pla, entre tants, que ploraren amargament la seva desaparició tan prematura.

ESTEM PARLANT, PER TANT, dels 90 anys que ens separen del seu traspàs. I si se'l continua recordant, com es diu en aquests casos, és que no s'ha mort del tot, i si això és així és perquè després de l'amnèsia que inculcà el franquisme cap a la cultura catalana, hi ha hagut gent preparada, entre els quals, alguns dels que van participar en aquell simposi que va rescatar la personalitat múltiple de Joan Crexells (filòsof, traductor de clàssics, economista, polemista als diaris) dintre del context esperançat del moviment del Noucentisme.

RELLEGINT ELS COMENTARIS dels ponents, hom es fa una idea del que va ser la seva vi-

“Es presenta un volum sobre l'obra del filòsof i economista barceloní

da i del que hauria pogut ser si hagués viscut més llargament. En qualsevol cas, el seu destí li estalvià haver de comprovar com tots els seus esforços d'estudi, de pensament i d'acció social catalanista queien per terra arran de la Guerra Civil i dels llargs anys posteriors. En què consistiren aquests seus esforços? Doncs a dilucidar de què anava la vida en la seva totalitat, durant els anys 10 i primers 20 de la seva curta vida. Això volia dir fer-se càrrec de la història passada, analitzar el seu present i, consegüentment, mirar de veure com des d'un petit país, el seu, es podia plantejar un programa de resistència cultural i de supervivència política davant d'aquestes amenaces que, poc després, van esclatar.

EN AQUEST VOLUM, L'ECONOMISTA Frederic Ribas aporta una dada poc coneguda: la polèmica que Crexells, el 1923, va mantenir a *La Publicitat* amb Francesc Cambó, a propòsit de la viabilitat econòmica de la independència de Catalunya, on demostrava que sí, dient coses com: “El país pot viure en una estreta col·laboració econòmica amb Espanya i en una perfecta independència política.” El passat es fa present.

De set en set

Josep Maria Casasús

Per Crexells

Catalunya necessitaria ara intel·lectuals del talent, formació i idees enraonades de Joan Crexells (Barcelona, 1896-1926). Estudià aquí filosofia, i economia a Londres, des d'on envià cròniques a *La Publicitat*. Va fer de corresponsal a Berlín. Guerra i postguerra enfosquieren la memòria de Crexells. Tomàs Garcés va dir el 1972: "La guerra civil, i la posterior paralització de la nostra vida cultural, amb l'estroncament del premi Crexells de novel·la creat a la memòria del jove humanista, van estendre un tou gruixut de silenci al damunt del seu nom, silenci trencat, així i tot, amb l'impor-

Guerra i postguerra enfosquieren la memòria de Crexells

tant *Homenot* que Pla va dedicar-li." El silenci també el trencaren Carles-Jordi Guardiola, fa vint anys, en editar la seva *Obra completa*; i, en fa quatre, la Càtedra Ferrater Mora (Universitat de Girona) en convocar Josep Maria Terricabras un simposi sobre Crexells. Els treballs aportats els ha editat Joan Vergés en un llibre presentat a l'Ateneu Barcelonès fa quinze dies. Allí em va sorprendre que algú es preguntés què li hauria passat a Crexells el gener del 1939, i no es preguntés què li hauria passat el juliol del 1936. En esclatar la guerra, periodistes com ell afins a Acció Catalana i polítics d'ERC patiren la persecució anarquista: Josep Maria Planes, assassinat; Carles Soldevila, Carles Sentís, Joaquim Ventalló i Ventura Gassol, cap a l'exili. Altres periodistes, com Ramon Esquerra o Jordi Folch i Camarasa, caigueren en el front de l'Ebre. Per Crexells, per respecte a ell, no hem d'especular.

Joan Crexells, el creador de l'assaig català modern

E.V.
GIRONA

Dins la mateixa col·lecció de filosofia catalana, la Càtedra Ferrater Mora va editar a final del 2016, també a Documenta, les ponències del simposi dedicat a Joan Crexells a l'Ateneu Barcelonès el 2013. Per a tots els qui el

van conèixer, Crexells va encarnar la figura del pensador integral, compromès amb totes les branques del saber, incloent-hi el periodisme, l'economia, la crítica literària, el debat sobre estètica, la política o la sociologia, i en un llenguatge que tenia la virtut, segons diria Joan Estelrich, de ser científic sense

caure en la metafísica. No és estrany que avui sigui considerat un dels fundadors de la prosa assagística moderna en català i que Josep Pla l'elogiés per representar un "esperit crític" que no es va abandonar a "la peresa mental".

Crexells, que va morir molt jove, va ser un intel·lectual "prodigiós", segons

Joan Crexells (1896-1926) va ser considerat un "prodigi" del pensament català ■ ARXIU HISTÒRIC DE L'ATENEU BARCELONÈS

l'exclamació d'Unamuno, que s'entén sobretot en el context de la Catalunya de Prat de la Riba, que analitza Norbert Bilbeny en un dels capítols del llibre. En d'altres, s'hi aborden la relació amb Eugeni d'Ors (Jaume Nubiola), les seves lectures dels clàssics (Montserrat Jufresa), la seva contribució a la renovació del periodisme (Josep M. Casasús), els seus treballs de crítica literària (Andreu Navarra), les seves idees polítiques (Xavier Serra) o la seva aportació al pensament econòmic (Frederic Ribas). ■